

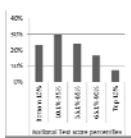
IMPLEMENTERING AF BOGSTART II
 Dorthe Bleses,
 Trygfondens Børneforskningscenter,
 Aarhus Universitet

Nyborg, 2. december 2015

TIDLIG INDSATS ER VIGTIG FOR LIVSMULIGHEDER

CDI- Laveste 10% ved 24 mdr.

Sprogforståelse i 6. klasse

- **Sproglige**, kognitive, sociale og personlige færdigheder tidligt i livet påvirker senere skolefærdigheder (fx Bleses et al., under revision, Pagani et al. 2010; Duncan et al 2007)
- Gener leverer "blueprint" men miljøet afgørende for udfoldelsen (*Use it or loose it*)
- Mange børn (socialt udsatte børn) har ikke adgang til læringsrigt miljø i hjemmet (fx NICHD, 2006)
- Tidlig indsats betaler sig bedst (Heckmann, 2008)

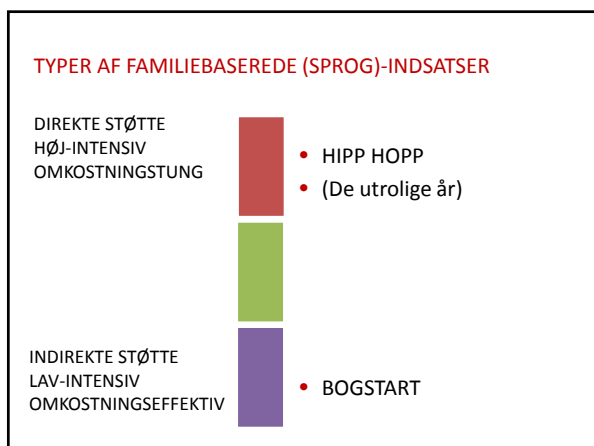
54 måneder

	Kvalitet dagtilbud	Kvalitet hjemmelæring
Skoleparathed	+0.32***	+1.15***
Sociale færdigheder	+0.31***	+0.70***
Adfærdsproblemer	+0.01	-0.51***
Positive relationer kammerater	+0.12	+0.34***

NICHD Study of Early Child Care and Youth Development (2006)

BOGSTART I

Inspireret af det engelske Book start program (1992)

- Kulturstyrelsen
- 4 bogpakker (6 mdr., 12 mdr., 18 mdr. & 3 år)
- Guide med generelle læseråd

UNIKT VED BOGSTART I DK

- Bibliotekarer
- Hjemmebesøg (6 mdr., 12 mdr.)
- Bøger af høj kvalitet
- Måltretning af indsats (udsatte områder)

"ONE-SHOT" STUDIE AF BOGSTART I (2009-12)

Finansieret af Kulturstyrelsen

- Forældrene modtager Bogstart I meget positivt
- 58% af forældrene oplever selv, at Bogstart I har ændret deres læsevaner
- Videregivelse af gode råd til læsning indflydelse på resultatet

Bleses & Andersen, 2011 (baseret på interview (N=41))

FORÆLDRENE OM BOGSTART

- Bøger er vigtige for sproget..
- Bogstart forbedrer læseevnerne hos børnene..
- Bøger er godt for børns liv..
- Vi får gode bøger..
- Bøgerne er så flotte, de interesserer børnene og motiverer dem til at læse..
- Vi har ikke råd til bøger selv..

FORSKNING AF BOGSTART II (2012-2016)

Kulturstyrelsen i samarbejde med Dorthe Bleses, Anders Højen m.fl.

- **Indsats**
 - Styrke indsatsen (koncept)
 - Implementering af indsats
- **Effekten af Bogstart**
 - Hjemmelæringsmiljøet
 - Børns udvikling
- **Udrulning af Bogstart II**
 - Rammer og praksis

PRÆSENTATION

- Holder rationalet bag Bogstart II?
- Implementering af Bogstart II
 - Det nye koncept
 - Implementering af koncept
 - Implementeringsgrad
- Bogstart II fremover

KÆMPE TAK TIL...

- Bibliotekerne i Esbjerg, Fredensborg, Fredericia, Høje Taastrup, Helsingør, Holbæk, Horsens, Kolding, København, Køge, Odense, Randers, Roskilde, Slagelse, Svendborg, Sønderborg, Vejle, Aabenraa, Aalborg og Aarhus
- Udviklingsgruppen: Esbjerg, Odense, Slagelse, Sønderborg og Horsens kommune
- Forældre og børn
- Kulturstyrelsen

TO RAPPORTER OM BOGSTART

**IMPLEMENTERING AF
BOGSTART**
Dorthe Blom & Anders Højten

BOGSTART
LÆS OG DRINK

<http://www.kulturstyrelsen.dk/institutioner/biblioteker/fokusomraader/boern/bogstart/>

PRÆSENTATION

- Holder rationalet bag Bogstart II?

FORSKNINGSPØRGSMAÅL

1. Hvad kendetegner hjemmelæringsmiljøet i familier i socialt udsatte boligområder mht. forældrenes viden om og holdning til børns udvikling samt de aktiviteter de laver med børnene?
2. Hvad kendetegner børns sproglige, kognitive og sociale udvikling i udsatte boligområder?
3. Hvad er sammenhængen mellem baggrundsfaktorer, hjemmemiljø og børnenes udvikling?

METODE

- Telefoninterview (interviewguide*)
 - Baggrund
 - Viden og holdninger
 - TV- og læsevaner
 - Sprogstimulering
 - Barnets udvikling
- 157 familier interviewet
 - Ingen ønskede tolk (engelsk guide)
 - Interview fandt sted efter 6-måneders-hjemmebesøg

* Eksisterende spørgeskemaer (fx Barnets udvikling i hjemmet, CDI og ASQ 3)

BOGSTARTSFAMILIERNE I UNDERSØGELSEN

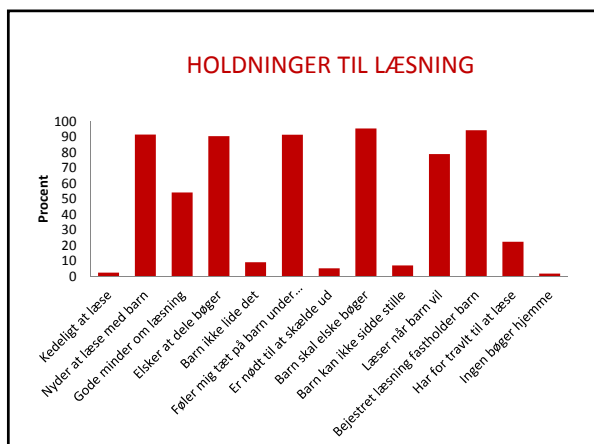

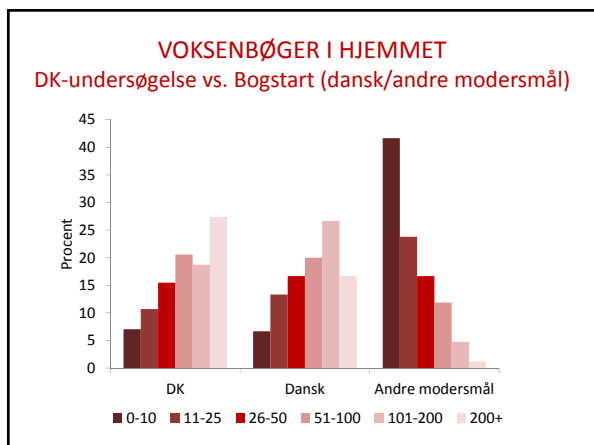
Socialt udsatte boligområder
= lavere uddannelse
= flere uden arbejde

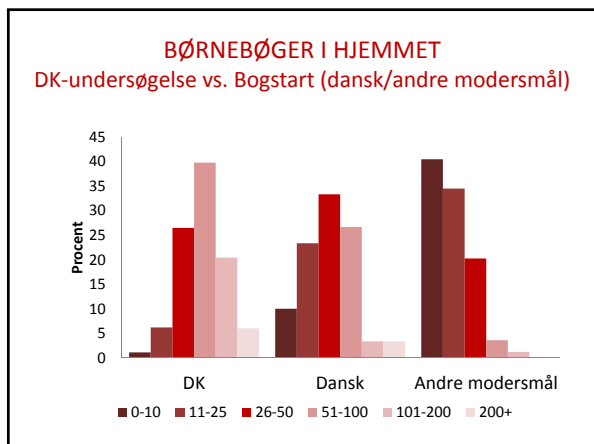
- Børn mellem 6-8 måneder (gns. 7,7 måneder)
- 66 pct. andet modersmål end dansk (ikke-vestlige)
- Lidt større børnefamilier
- 25% taler ikke dansk, 15% kun noget dansk
- Ca. 75% taler modersmål med barnet i hjemmet

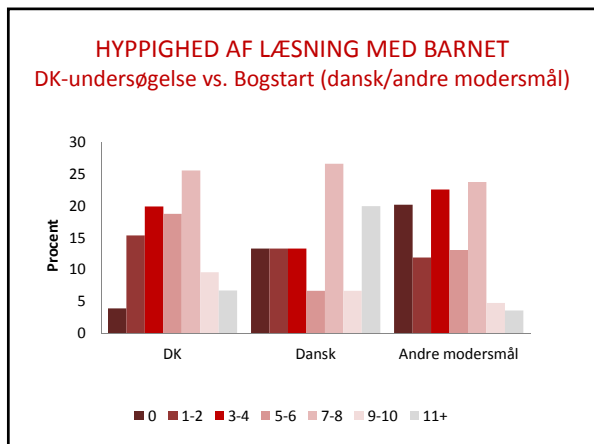
VIDEN OG HOLDNINGER TIL SPROG OG LÆSNING

	"Enig"+ "Meget enig" (%)
Som forælder spiller jeg en vigtig rolle i mit barns sprog- og læseudvikling	100
Børn klarer sig bedre i skolen, hvis forældrene understøtter deres læring i hjemmet	98,1
Jeg har indflydelse på, om mit barn klarer sig godt uddannelsesmæssigt	98,7
Jeg vil gerne understøtte mit barns sprog- og læseudvikling, men jeg ved ikke hvordan	21,0
Det er vigtigt for sprogudviklingen at snakke med børn i daglige situationer	100

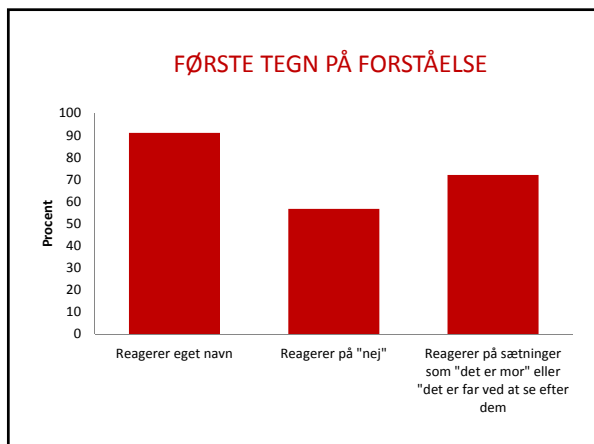
BØRNEENS UDVIKLING

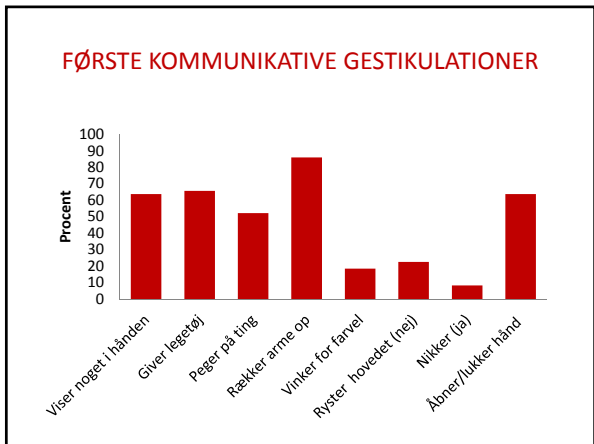
- Anvendt validerede redskaber
(Bleses et al., 2007, 2008; Squires, Twombly, Bricker & Potter, 2009)

UDVIKLINGSMÅL

- Første tegn på forståelse (CDI)
- Første kommunikative gestikulation (CDI)
- Kommunikation (ASQ-3)
- Problemløsning (ASQ-3)
- Personlig/social (ASQ-3)

- Børnenes udvikling svarer til repræsentative danske, norske og amerikanske børns udvikling
- Peger på målefejl (forståelse, "overrapportering")

BAGGRUND, LÆRINGSMULIGHEDER OG UDVIKLING

	Tidlig forståelse	Gestikulationer	Kommunikation	Problemløsning	Personlig/social
For tidlig fødsel				-	
Problemer med fødsel					-
Kroniske problemer	-		-		-
TV-vaner	-	-			
Fælles læsning	+				
Samtaler	+				

SAMME FAKTORER DER ER VIGTIGE OVER TID

Hjemmebaseret involvering

	Model	Fælles læsning	Samtaler	"Skrift"-aktiviteter
Bogstart	(-)	+	+	
SPELL/FpS	+	+	+	+
Pirls	+	+		+
PISA	+	+	+	+

*Tidlig involvering særlig vigtig for børnenes læsning

RATIONALET FOR BOGSTART HOLDER!

- Bogstartsfamilier ligner "typiske" familier ved at de
 - Er bevidste om egen betydning for barnets udvikling
.. *Men dobbelt så mange ved ikke hvad de kan gøre*
 - Ønsker at deres barn skal få glæde ved bøger
.. *men har færre bøger og læser mindre (≠ rollemodel)*
 - Værdsetter læsning med barn og opfatter det som vigtig
.. *men læser gennemsnitligt lidt mindre med deres børn*

Positivt vurdering af læsning → læser mere selv
 Mere læsning selv → mere læsning med børnene
 Mere læsning med børnene → bedre "sprog"

PRÆSENTATION

✓ Holder rationalet bag Bogstart II?

- Implementering af Bogstart II
 - Det nye koncept

FORANDRINGSTEORI BAG NYT KONCEPT
(forældre og bogstartsformidlere)

Sproglig rollemodel	Stiladsering	Differen-tiering	Evaluering (formidlere)
Brug rigt sprog	Understøt sprog	Tilpas til barnet	Gennemførelse
Inddrag barnet	Gentagelser	Målet udfordring	Tilpasning

TRE DELE I NYT KONCEPT

- En fast procedure for hjemmebesøg der indbefatter faste elementer samt nye materialer til at understøtte samtalen med familien
- Nye materialer til forældre
- Et digitalt refleksionsværktøj (Aktivitetsnoter) der udfyldes efter 6- og 12-hjemmebesøgene.

BOGSTART II – FAST PROCEDURE

KONCEPT FOR OVERLEVERING AF BOGPAKKEN VED HJEMMEBESØG

Indledningsvis snak om sprogets betydning

- Illustration sprog og læsning
- Et godt sprog er vigtigt for dit barn og betyder sammen med barnets intelligens for at barnet kan gøre i skolen
- Dit barn er dygt til at lære og forbereder sig til skolen allerede fra den dag de kommer til skolen
- Barn lærer mest af erfaring i deres daglig liv med de mennesker de elsker og elsker på. Den bedste ting er derfor at barnet vil lære

Måske har barnet og snak om vandringer og læsning

- Videoer om sprogs betydning (Læsevejledningen)
- Bøger er et godt supplement til at snakke med dit barn. Tænk på din bøger hjemme med dit barn til at forstå barnets egen verden bedre og det hjælper dem i skolen
- Høje funktioner kan hjælpe i skolen i skolen

Snak om forskellige strategier til gode samtaler

• Illustration af sproget og sprogs betydning (Læsevejledningen)

- Ring til din skole hvis du har brug for hjælp til at finde gode bøger til dit barn. De kan hjælpe dig med at finde gode bøger til dit barn
- Spørgsmål, svar og fortælling af dine egne historier med dit barn til at lære sproget. Du vil lære dit barn, at fortælle om deres liv dit barn gerne
- Alle barnet (Dette billede) er brugt for at vise at barnet er vigtig

- Understøttelse af bogstartsformidler mht. at sikre at "budskab" afleveres
- Koncept for hjemmebesøg med faste elementer og nye materialer
 - Sprog og læsning graf
 - Videoer
 - Vise barn bog

"Samtaler og læsning er vigtige for at styrke børns livsmuligheder"

BOGSTART II – MATERIALER TIL FORÆLDRE

- Aldersspecifikke køleskabsark (let-udvidet)
- Videoer (Kulturstyrelsens hjemmeside)

BOGSTART II – EVALUERING

- Om udlevering af bogpakken
- Samtalen i forbindelse med udlevering af bogpakken
- Udlevering af bøger og snak om samtaler om bøger
- Snak om konkrete strategier til gode samtaler med børn
- Visning af bog til barn

- Aktivitetsnoter
 - Løbende tilpasning og forbedring af kvaliteten af overleveringen
 - Digitalt refleksionsværktøj (data til forskningsprojekt)
 - Alle børn "oplodes"
 - Udfyldes efter hvert besøg

PRÆSENTATION

- ✓ Holder rationalet bag Bogstart II?
- ✓ Implementering af Bogstart II
 - ✓ Det nye koncept
 - Implementering af koncept

FORSKNINGSPØRGSMÅL

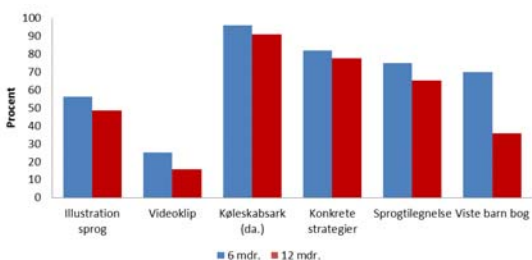
1. I hvilket omfang anvendte bogstartsformidlerne det nye koncept for *Bogstart II*, og hvordan vurderede bogstartsformidlerne at forældrene modtog konceptet? (implementeringskvaliteten)

METODE

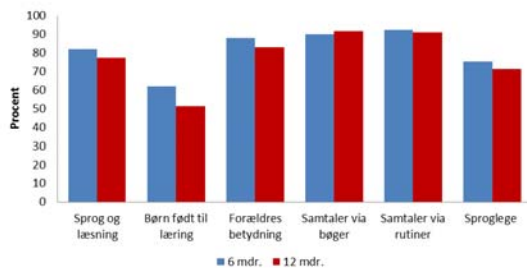

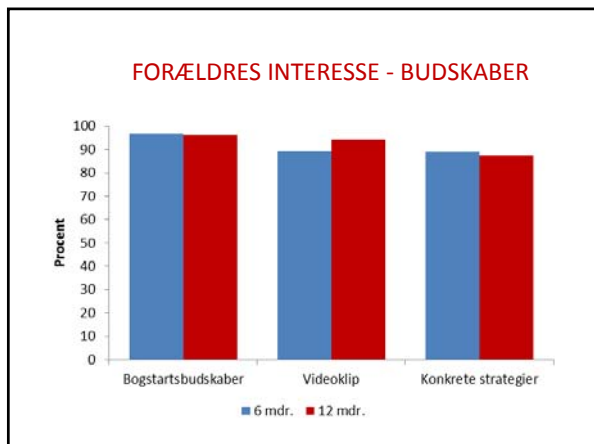
- Baseret på udfyldte Aktivitetsnoter ifm. de 6- og 12-måneders-hjemmebesøg hvor der fandt en egentlig samtale om Bogstart II sted
- 483 familier ved 6 måneder
- 335 familier ved 12 måneder

KONCEPT BOGSTART II - ELEMENTER

KONCEPT BOGSTART II - BUDSKABER

- ### OPSAMLING IMPLEMENTERINGSKVALITET
- Ikke alle elementer blev lige meget brugt
 - Køleskabsark, visning af bog mest brugt
 - Videoer mindst brugt
 - Fleste "Bogstartsbudskaber" omtales
 - Forældre meget interesserede

PRÆSENTATION

- ✓ Holder rationalet bag Bogstart II?
- ✓ Implementering af Bogstart II
 - ✓ Det nye koncept
 - ✓ Implementering af koncept
 - Implementeringsgrad

FORSKNINGSSPØRGSMÅL

1. I hvilket omfang anvendte bogstartsformidlerne det nye koncept for *Bogstart II*, og hvordan vurderede bogstartsformidlerne at forældrene modtog konceptet? (implementeringskvaliteten)
2. I hvilket omfang modtog målgruppen (forældre i udsatte boligområder) bogpakkerne ved 6- og 12-måneders-hjemmebesøgene (implementeringsgraden)?

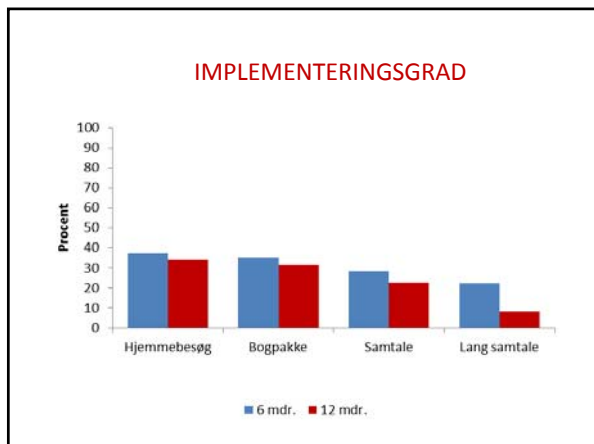
METODISKE UDFORDRINGER

- Udfyldning af Aktivitetsnoter har sandsynligvis resulteret i underestimering af implementeringsgrad
 - Oprindelig opladning af børn i Results?
 - Indberetning af hjemmebesøg meget forskellig for de involverede kommuner
 - Flere kommuner forsinkede med udleveringen af bogpakker og sandsynligvis ikke udfyldt Aktivitetsnoter for de for sent udleverede bogpakker

METODE

- Baseret på *alle udfyldte* Aktivitetsnoter ifm. 6- og 12-måneders-hjemmebesøg *uanset* udfaldet
- 816 familier ved 6 måneder
- 788 familier ved 12 måneder

- ### KOMMUNAL SPREDNING
- Opgaven for de enkelte kommuner mht. at udlevere bogpakker ifm. hjemmebesøg var meget forskellig
 - Gennemsnitsalderen for udlevering af bogpakker i kommunerne varierede (5,5-8,3 mdr./12,3-15,5 mdr.)
 - Der var en markant forskel mellem kommunerne mht. gennemførte 6- og 12-måneders-hjemmebesøg (fra 16-63%)
 - 10 af de 15 kommuner gennemførte mellem 40-50% af alle 6-måneders-hjemmebesøg.

- ### OPSAMLING IMPLEMENTERINGSGRAD
- I gennemsnit modtog én ud af tre familier bogpakkerne
 - Bogstart II-elementerne blev formidlet til 22% af bogstartsfamilier ved 6-mdr. og 15% ved 12 mdr.
 - Relativ stor kommunal spredning
 - Børnene var i gennemsnit 6,9 måneder ved 6-måneders-hjemmebesøget og 12,8 måneder ved 12-måneders-hjemmebesøget
 - Relativt stor aldersspredning ved begge hjemmebesøg
 - Underestimering af implementering men uklart hvor meget

PRÆSENTATION

- Holder rationalet bag Bogstart II?
- Implementering af Bogstart II
 - Det nye koncept
 - Implementering af koncept
 - Implementeringsgrad
- Bogstart II fremover

BOGSTART II fremover

- Rationalet bag Bogstart II holder!
- Alle elementerne har en empirisk begrundelse i forskning i effektive indsatser målrettet forældre, og bør anvendes (køleskabsark, visning af bog, *videoer*)
- Koncept understøtter eksisterende praksis
- Styrkelse af hjemmebesøg

KONCEPT UNDERSTØTTER EKSISTERENDE PRAKSIS

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
1. Jeg søger aktivt at fortælle forældrene om børnenes udvikling	7	25	36	18	14
2. Jeg søger aktivt at fortælle forældrene om børnenes sproglige udvikling	0	4	18	50	29
3. Jeg vejleder forældrene i at understøtte deres børns sproglige udvikling via læsning	4	0	7	43	47
4. Jeg vejleder forældrene i at understøtte deres børns sproglige udvikling i det hele taget	4	0	7	39	50
5. Forældrene er interesseret i at få vejledning i at støtte deres børns sproglige udvikling	0	0	21	68	11
6. Forældrene sætter dagsordenen for mit besøg	18	18	32	11	11

*Undersøgelse af implementeringskontekst, 30 bogstartsformidlere

BOGSTART II fremover

- Styrkelse af vidensgrundlaget og videndeling
- Fokus på tilgangen til nye metoder

BOGSTARTSFORMIDLERNES PRIMÆRE ROLLE*

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
1. Jeg ser mig selv som litteraturformidler	7	11	36	21	25
2. Jeg ser mig selv som formidler af bibliotekets tilbud	0	0	27	36	36
3. Jeg ser mig selv som formidler af viden om sprogstimulering	0	4	18	29	50
4. Jeg ser mig selv som socialpolitisk aktør	18	11	46	11	7
5. Jeg ser mig selv som brobygger mellem forskellige kulturer	4	4	36	18	36

- Viden sprogtilegnelse → formidler sprogstimulering
- Flere efterspørger mere efteruddannelse om sprog
- Kollegaens vurdering af nye metoder vigtig → vidensdeling

*Undersøgelse af implementeringskontekst, 30 bogstartsformidlere

BOGSTART II fremover

- Styrkelse af vidensgrundlaget og videndeling
- Fokus på tilgangen til nye metoder
- Styrkelse af lederens engagement og den praktiske organisering af indsatsen

NÆRMESTE LEDERS OPBAKING TIL BOGSTART

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
1. Min leder støtter op om medarbejdernes forslag til videreudvikling af Bogstart	0	7	28	48	17
2. Min leder engagerer sig i sprogudvikling og læsning i hverdagen	7	31	31	10	10
3. Min leder fungerer som sparringspartner for mig og mine kolleger i forbindelse med Bogstart	10	24	24	28	10
4. Min leder diskuterer nye ideer til Bogstart med mig og mine kolleger	17	21	41	10	7

- Behov for mere konkret sparring?
- Behov for mere organisering?

*Undersøgelse af implementeringskontekst, 30 bogstartsformidlere

BOGSTART II fremover

- Styrkelse af vidensgrundlaget og videndeling
- Fokus på tilgangen til nye metoder
- Styrkelse af lederens engagement og den praktiske organisering af indsatsen
- Inddragelse af lokale samarbejdspartnere

